

KILIÇ, KALEM, BATON

Murat KORAY¹

Öz

Jeopolitiği ve jeostratejiyi değiştiren kılıç, bir zamanlar Gordion'un düğümünü keserken, silahların gücü nereye evrilirse evrilsin, diplomasinin keskin kalemleri dünyayı şekillendirmeye devam etmektedir. Güç mücadelesinde mahir olan muktedirler, gücün idamesinde diplomasinin her veçhesini kullanırlar ve yeri geldiğinde uzun ve yıpratıcı bir soğuk savaşı veya yıkıcı etkileri yüksek bir sıcak savaşı tercih ederler. Savaş sanatı, tıpkı çelik üretiminde demir cevherine uygulanan ısısal işlem gibi muktedirlerin ruhunda sert, kırılğan ya da esnek bir yapıya dönüşmektedir. Bu çalışmada, özellikle Kanuni Sultan Süleyman'dan, Mustafa Kemal Atatürk'e kadar olan dönemde Osmanlı Padişahlarının musiki ile olan ilişkileri ve sonrasında kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında sürdürülen reformların tesisinde müziğin estetik rolü incelenmiştir. Çalışma kapsamında kalitatif araştırma yöntemleri kullanılmış, yumuşak gücün bir aracı olan batonun savaş sanatı ve diplomasi üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Sonuç olarak; mehter takımından, bandoya olan dönüşüm süreci dikkate alındığında diplomaside batonun da etkili bir araç olduğu kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Giuseppe Donizetti, Mehter Takımı, Bando, Müzik, Diplomasi, Güvenlik*

SWORD, PEN, BATON

Abstract

While the sword that changed geopolitics and geostrategy once cut the Gordian knot, no matter where the power of weapons evolves, the sharp pens of diplomacy continue to shape the world. Those in power who are skilled in the power struggle use every aspect of diplomacy to maintain power and, when necessary, prefer a long and exhausting cold war or a hot war with high destructive effects. The art of war transforms into a hard, fragile, or flexible structure in the souls of the powerful, just like the thermal treatment applied to iron ore in steel production. In this study, the relations of the Ottoman Sultans with music, especially in the period from Suleiman the Magnificent to Mustafa Kemal Atatürk, and the aesthetic role of music in the establishment of the reforms carried out in the first years of the Republic of Turkey were examined. Qualitative research methods were used within the scope of the study, and it was aimed to evaluate the effect of the baton, a tool of soft power, on the art of war and diplomacy. In conclusion, considering the transformation from the Mehter Band to the Marching Band has been judged that the baton is an also effective tool in diplomacy.

Keywords: *Giuseppe Donizetti, Mehter Band, Marching Band, Music, Diplomacy, Security*

¹ Doktor Öğretim Üyesi, İstanbul Kent Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölüm Başkanı, ORC-ID: 0000-0002-7859-1184, e-posta:
murat.koray@kent.edu.tr

Giriş

Zaman ile frekans arasında ters yönlü bir ilişki vardır. Tarihsel süreçler incelenirken ve neden-sonuç ilişkileri araştırılırken zamanın ruhunu kavramak gerekmektedir. Ruhun gıdası olarak tasvir edilen müzik, insanların anlam yüklediği senkronize gürültülerin harmonik ve inharmonik halleridir. Kısaca, müzik sesin biçim ve anlamlı titreşimler kazanmış şeklidir. Steplerde koşuşturan atların sesleri, kılıçların birbirine vuruşundaki çınlamalar, cenk ederken, hücumla geçerken veya savaştan kaçarken insanların çıkardığı nidalar, yaralıların çığlıkları, ölüm haberini alan ailelerin feryatları ve çok sonraları gelişmiş tüm silahların, oluşan tüm acıların insan ruhunda yarattığı izlerin bir frekansı vardır ve zaman serileri içerisinde bu frekanslar dağıtık halde salınırlar. Yaratılmış olan hiçbir şey vardan yok, yoktan var olmaz. Dünya harp tarihinde bir okun yüksek hızdaki vızıltısı ile bir merminin çıkardığı vızıltılar ve en nihayetinde bir bombanın infilakı veya bir jetin akış gürültüsünün camlardaki titreşimi, bir savaş gemisinin kara bombardımanı ya da bir tankın palet sesi sonsuz evrende hiç kaybolmayan bir titreşime dönüşür ve asla sönümlenmez. İnsan kulağı, 20 Hz. ile 20.000 Hz. arasındaki seslere duyarlı olduğundan sonsuz evrende üretilen tüm sesleri duyamazlar. Ancak, dâhi olarak nitelendirilen bir bestekardan, bir sokak çalgıcısına veya müzik ve dans yetenekleriyle meşhur olmuş Romanlara kadar evrendeki frekansları kulaklarıyla değil sezgileri ve duygularının tetiklediği duygusal zekalarıyla hissettikleri frekansları işleyip tasnif ederek anlamlı bir müziğe dönüştürebilirler. Evrene gömülü bu frekanslar kimi zaman aşkı, üzüntüyü, acıyı tarif ederken, kimi zaman Mehter Marşını oluşturan ve düşmana korku salan bir saldırı silahına dönüşebilir. Dünyanın hangi ordusu ve donanması olursa olsun hayal gücü işletilerek askeri marşlar dinlediğinde üç bin yıl önceki atların, kılıç ve kalkanların, okların, ateş arabalarının, mancınıkların ve topların seslerini duyulabilir. Bu sesler düşmana mahcup olmadan kaçma fırsatı verir. Otoriteye karşı Halk ozanlarının eline sazını alması ve silah atmaktansa bir Halkı ayaklandıracak sinerjiyi yaratması asimetrik etkinin en iyi örneklerini teşkil etmektedir. Köroğlu'nun, Dadaloğlu'nun mertlik ve yiğitliklerinin yanı sıra ozanlıklarıyla da nam salması, Halkla bütünleşmede ve iyi iletişim kurmada önemli bir etki yaratmıştır. Sazın gerektiğinde tüfekten daha etkili bir silaha dönüştüğü görülmektedir. İster tek sesli ister çok sesli müzik olsun bir tanesini uzun mesafeden tek mermiyle suikast yapabilen bir keskin nişancı (sniper), diğerini ise bir topçu bataryasına benzetmek mümkün olacaktır. Müzik tıpkı bilim gibidir. Kötü ellerde atom bombası da yapılabilir, iyi ellerde nükleer enerjiyi de yaratılabilir. Müziğin öyle bir frekans dalgası vardır ki bir dağın içerisine inşa edilmiş nükleer harbe dayanıklı, göz retinasına göre açılıp kapanabilen kuvvet korumasına (force protection) sahip bir harp karargâhında nöbet tutan bir askere dahi ulaşabilir. Onu efkarlandırabilir, ona vatan sevgisi aşılayabilir, hüznlendirebilir ve hatta gaddarlaştırabilir. Bu çalışmada, Osmanlı İmparatorluğu'nun en güçlü olduğu dönemlerde Avrupa ile olan diplomatik ilişkileri çerçevesinde Osmanlı sarayına hediye edilen müzik aletlerinden başlayarak, Padişahların birer bestekar olarak yönelimlerine, ıslahat ve Tanzimat dönemindeki reformlar ile mehter takımının lağvedilmesinden, bandonun tesis edilmesine, sadece Liman von Sanders veya Hobart Paşa gibi Türk ordusunun dönüşümünde rol alan Alman, İngiliz ve Fransız

silahlı kuvvetlerinin değil, İtalya'nın bando marifeti ile Osmanlı Ordusuna nüfuz etmesinin avantaj ve dezavantajları incelenecektir. Çalışmada, kantitatif araştırma yöntemleri kullanılarak, bandonun Türk Ordusu'nun yapısına etkisi değerlendirilmiştir. Maksadı temin için, Osmanlı İmparatorluğu'nun batıya yönelişi, teknolojik sıçramalara ayak uydurmak için yapmış olduğu reform çabaları ve özellikle Donizetti Paşa'nın Osmanlı Padişahları ile müzik yoluyla kurduğu ilişkinin analizi yapılmıştır.

Tarihsel Arka Plan: Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı Müziği ile Tanışması

Müzik neredeyse insanlık tarihinde ortaya çıkan kültürlerin birbirleriyle etkileşimi kadar eskidir. Müzik ve politika her zaman iç içe olmuştur. Egemen güçler insanları etkileme ve birleştirme gücüne sahip olan müzikten istifade etmek istemişler ve yetenekli sanatçıları, bestekarları desteklemişlerdir (Göher, 2007: 303). Saraya nüfuz etmenin bir yolu olduğundan müzik tarih sahnesinde sadece sanat amaçlı değil, politik bir araç olarak pozitif veya negatif yönde kullanılmıştır. 1453 yılında Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethiyle birlikte kiliselerin çok sesli müziği ile tanışıldığı iddia edilse de Kumanların Hristiyanlığı kabul ettiği 1227 yılından itibaren kilise müziği ile tanışmış olma ihtimali yüksektir (Bayraktar, 2022: 121-148). Bununla birlikte, Fransa Kralı I. François'ın 1553 yılında Kanuni Sultan Süleyman'a bir orkestra hediye etmesi (Akdeniz, 2017: 63-84) klasik batı müziği ile tanışma açısından milat kabul edilebilir. Kanuni Sultan Süleyman'ın kaba musiki olarak adlandırılan Mehter müziğinin ruhuna zarar vereceği cihetle ince musikiye sıcak bakmadığı ve tüm enstrümanları kırdığı rivayet edilmektedir. Dönemin ünlü Fransız seyyahı Chevalier Chardin'in bu söylemi oluşturduğu tahmin edilmekte, Saray tarafından batı müziğinin sık tekrarlanan üç zamanlı ritimlerine ilgi duyulduğu ancak Halkın nezdinde fazla itibar görmediği için benimsenmediği görüşü (Akansel, 2011: 159) daha yaygındır. Atatürk'ün 1923 yılında İzmir İktisat Kongresinde yapmış olduğu konuşmada belirttiği üzere Kanuni Sultan Süleyman'ın hem doğu hem de batıda hakimiyet kurmuş olması ve cihan-ı şümül bir siyaset izlemesini kişisel emelleri, hırsları ve arzularına istinat ettirdiğini (Toprak, 2004: 120) ifade etse de böylesi eğitilmiş bir padişahın çok sesli batı müziğinin getirdiği kaliteyi fark edebileceği ancak tebaaya yaygınlaştırılmasının henüz erken olduğunu düşündüğü kanaatine varılmıştır. Göçebe olmanın dezavantajı ile çok sesli müziği geç benimseyen Osmanlı İmparatorluğu, aslında Orta Asya'dan Anadolu'ya ve daha sonra yayıldığı kıtalarda karşılaştığı Halkların ezgileriyle harmanlanmış zengin bir müzik kültürüne sahipti. Ancak saltanat müziği ile halk müziğini birbirinden ayırt etmek yerinde olacaktır. İslam, Arap ve Fars kültürü, Orta Asya ve Anadolu kültürüyle harmanlandığında, Rum, Ermeni, Süryani gibi etnik unsurların da dokunuşlarıyla bu kadim halkların coğrafyasında derinlikli bir müzik altyapısı oluşmuştur. Bununla birlikte, çalışmanın sınırları kapsamında Osmanlı İmparatorluğu'nun batıya entegrasyonuna ilişkin olarak özellikle islahat hareketleri ve Tanzimat dönemindeki saltanat müziğinin evrim süreci ele alınacaktır. Çalışmanın motivasyonu Max Weber'in devlet ve politikaya yaklaşımları ile Louis Althusser'in İdeoloji teorisi ve ideolojik devlet aygıtları merceğinden bakışla, toplumsal yapılar ve güç dinamikleri içerisinde müziğin rolüne dair ilgi çekici iç görülerden kaynaklanmıştır.

Sosyolojinin önemli isimlerinden Max Weber, rasyonalizasyon kavramını ve modern devlette bürokrasinin rolünü vurgulamıştır. Weber'in bakış açısına göre müzik, siyasi ve toplumsal düzeni hem yansıtıyor hem de etkiliyor olarak görülmektedir. Örneğin müzik genellikle devlet propagandasının bir aracı olarak hizmet eder ve ulusal marşlar veya vatansever şarkılar gibi kültürel üretimler yoluyla egemen ideolojileri ve değerleri güçlendirir. Üstelik Weber'in karizma kavramı, belirli müzisyenlerin veya bestecilerin kamuoyu ve siyasi söylem üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini ve dolayısıyla bir toplumun kolektif bilincini şekillendirebileceğini öne sürmektedir (Güven ve Ergur, 2014: 3) Louis Althusser ise devletin gücünü egemen ideolojileri yeniden üreten bir kurumlar ve uygulamalar ağı aracılığıyla sürdürdüğünü savunarak bir ideoloji ve ideolojik devlet aygıtları teorisi önerdi. Althusser'e göre müzik, belirli ideolojileri teşvik ederek ve sosyal normları güçlendirerek devletin ideolojik bir aracı olarak işlev görebilmektedir. Örneğin, popüler müzik türleri tüketimci değerlerin propagandasını yapabilmekte veya mevcut güç yapılarını destekleyen stereotipleri sürdürebilmektedir. Ayrıca Althusser'in çağrı kavramı, bireylerin ideolojik pratikler yoluyla selamlandığını veya özne konumlarına çağrıldığını ve müziğin bireysel kimlikleri şekillendirerek ya da toplumsal rolleri güçlendirerek bu süreçte rol oynayabileceğini öne sürmektedir. Cumhuriyet döneminde yapılan reformlar arasında Tanzimat döneminden bu yana sürdürülmekte olan Batı müziği ve çok sesli müziğe geçiş süreci bazı nüanslarla devam etmiştir (Özer, 2017: 572). Cumhuriyet devrimlerinin büyüyle dönemin aydın müzisyenleri Batı Müziğinin en güzel örneklerini bestelemişler ve fenomen olmuşlardır. Ancak, istenmedik bir şekilde Anadolu'nun tek sesli müziği bir süreliğine ikinci plana itilmişçesine toplum kültürel ve ideolojik olarak ikiye ayrılmıştır. Bu hususun epistemolojik kopuşa neden olup olmayacağı konusu ayrı bir çalışma ile incelenmelidir. Bu çalışmada Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki epistemolojik kopuş sürecini tetikleyen hususlar incelenmiştir

Osmanlı İmparatorluğu ve Batı Müziği

Osmanlı İmparatorluğu'nun batı müziği ile temasında dikkat çeken dönem I. Elizabeth ile III. Murad arasında cereyan eden diplomatik ilişkilerdir. I. Elizabeth'in emri üzerine İngiliz istihbarat örgütünün kuruculuğunu yapan Francis Walsingham tarafından hazırlanan ve Türk-İngiliz ticari ilişkilerinin sefahatini içeren bir memorandum (muhtıra) I. Elisabeth ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki ilişkinin yol haritasını oluşturmuştur (Brotton, 2016: 44). Bu dönem öyle bir dönemdir ki, 1571 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun Kıbrıs'ı Fethi ve hemen arkasından İnebahtı (Lepanto) Deniz Savaşı sonrasında Osmanlı Donanmasının ağır zayıf alması, ancak kısa bir süre sonra yeniden toparlanarak Akdeniz'de sancak ve varlık gösterecek kudrete ulaşması sadece dinlerin, kültürlerin, edebiyat ve şiirin savaşı değil müthiş bir teknolojik savaşın yıpratıcı mücadelesine sahne olmuştur. Bu savaşlarda Yenilmez olarak adlandırılan İspanyol Armadası İngilizlere yenilmiş, Osmanlı Donanması ise İspanyol Armadası karşısında neredeyse imha olmuştur. Denizlerin kalesi olarak simge bulmuş yelkenli Kalyonların, kürekli Kadırgalara karşı üstünlüğü İnebahtı Savaşı'nın kaderini belirlemiştir. Her ne

kadar o dönemde Kalyon sayısı az ve manevra kabiliyetleri düşük olsa da nispi üstünlük açısından önemli bir faktör olarak tarih sahnesinde yer almışlardır. Tıpkı, Osmanlı Donanmasının Hint Okyanusu'nda Portekiz karşısında kürek çekerek bir mücadeleye girişmemesi gibi teknolojik üstünlük mertliği bozmuştur. Uzun spektrumlu bakıldığında tarihin bir dönemindeki zaferlerin veya yenilgilerin hangi tarafın lehine bir durum yarattığı değil bu savaşların ardından teknolojinin nereye evrildiği daha önemlidir. Dinamik bir üstünlük mücadelesi her zaman teknolojinin lehine olmuştur. Sonuçları trajik olsa da insanlığın ilerlemesi büyük acıların ve buhranların bir ürünüdür. Tabi ki, ilerlemek için gerekli olan bir önkoşul olmadığı da bir gerçektir. İnebahtı savaşı sonrası Akdeniz'e kıyıdaş ülkelerde, özellikle Avrupa'da edebiyat, şiir, müzik yönünden de bu savaşın etkileri görülmektedir. Hatta öyle ki, günümüzde "Battle of Lepanto" adlı film ve müzikleri o dönemin duygularını gözler önüne sermektedir (Paradox Interactive & Andreas Waldetoft, 2013). Müziklerde bir coşku ve zafer nidaları değil, asil bir sessizlik ve hüznün bulunmaktadır. Zira, Osmanlı İmparatorluğu sahip olduğu tersane gözlerinde kısa sürede yeniden bir Donanma inşa edecek kudrettedir. Fresne-Canaye Seyahatnamesine göre 1573'te İstanbul Tersanelerinde yaklaşık 200 gemi inşa tezgâhı yani göz bulunduğunu belirtmektedir. Böylesi önemli bir kapasite o dönemde Venedik'te de bulunmaktadır (Tournefort, 2014: 352). Savaşların öncesinde harekât ortamının şekillendirilmesi çok önemlidir. Diplomasi, ticaret, misyonerlik faaliyetleri, görsel sanatlar veya diğer yumuşak güç unsurları ile yoğun bir istihbarat ağı oluşturulması gerekir. Dönemin seyyahları bir anlamda bu istihbarat görevini de üstlenmektedirler. Ancak, bilginin kodlu aktarılması ve bir şekilde karşı tarafın eline geçtiğinde çözülememesi kriptografi açısından önem teşkil etmektedir. Rosetta taşında olduğu gibi soldan sağa, sağdan sola, yukarıdan aşağıya harf kodlamaları olduğu gibi, Latince yazıp, İtalyanca okuma veya çeşitli çemberleri iç içe geçirerek dıştan merkeze doğru belirli harflerin yan yana getirilmesiyle kodlu mesajı oluşturma şeklinde yöntemler kullanılmaktadır. Ancak bunların en ilginç ve en güvenlisi müzik notalarının kullanılmasıdır. Her nota bir harfe tekabül eder ve beş satırlık porte (dizek) üzerine belirli bir mantıkla dizilirlerdi (Shiono, 2020: 50). Bazen bir harf başka bir harfi temsil ederek iki kere kriptolanmış olabilirdi. Böylece, Venedikli tüccarlar önce Girite ve buradan da Venedik'e istihbari bilgileri aktarabiliyorlardı. Bir ülkenin askeri gemi üretme kapasitesi hakkında bilgi toplayabilmek o dönemin şartlarında ciddi bir istihbarat çalışması yapılabildiğinin en önemli göstergesidir. Müziğin masumiyeti böylesi bir faaliyet için dikkat çekmeyecek kadar zekice tasarlanmış bir kodlama sistemini beraberinde getirmiştir. Ancak, Osmanlı İmparatorluğu'nun karşı istihbarat faaliyetleri de azımsanacak durumda değildir. Bahse konu kodlama sistemlerini çok hızlı çözdüklerinden Venedik sürekli yeni bir sistem arayışına girmiştir. Görüldüğü üzere, Osmanlı İmparatorluğu'nun İstanbul'u fethi sonrasında oluşan yeni güç dengeleri, Akdeniz'in deniz havzasının kontrolü uğruna yeni ittifakları doğurmuş ve Birleşik Krallık'ın bir şekilde Akdeniz'e nüfuz ederek İstanbul ile olan ilişkilerini geliştirme ihtiyacı hasıl olmuştur. Aslında, İnebahtı Savaşı'nın sonucu savaşan taraflara değil İngilizlerin bölgedeki etkisini artırmasına yaramıştır. Kraliçe I. Elizabeth tarafından

Osmanlı İmparatorluğu ile ikili ilişkilerin geliştirilmesi ve ticari imtiyazlar elde edilmesi amacıyla, önce çeşitli müzisyenler İstanbul'a gönderilmiş ve bu müzisyenler sokak çalgıcıları görünümünde halkın sempatisini kazanmaya çalışmışlardır. Müteakiben, III. Murat döneminde ise Safiye Sultan'a bir org hediye edilmiş, ilk opera benzeri şarkılı, danslı temsil 1594 yılında icra edilmiştir. III. Murat Manisa'da yaşarken daha çok din işleriyle iştigal etmekteyken, Sultan olduktan sonra İstanbul'da kalmış ve kendisine mistisizm, astroloji, şiir, hattatlık ve müzik konularından oluşan çok sayıda danışman tayin etmişti (Fetvacı, 2013: 43-46). III. Selim döneminde ise ilk opera Topkapı Sarayı'nda (1797) sahnelenmiştir (Özhancı, 2010: 197-203). Batıyla olan diplomatik temaslar arttıkça, batı müziği de doğal mecrasında gelişmiştir. Tablo 1 ve Tablo 2'de Osmanlı Sarayı'na bağlı veya bağımsız olan Levanten ve Türk Bestecilere örnekler verilmiştir. Büyük değişimlerin bir devletin en üst düzey insanları tarafından desteklenmesiyle toplumdaki dönüşümün hızlanması ve yeniliklerin yaygınlaşması daha kolay olmaktadır. Osmanlı Padişahları muhtelif sanatları hobi edinmiş olmakla birlikte bir kısmı ileri derecede müzikle meşgul olmuş ve çok önemli besteler yapmışlardır. II. Bayezid, IV. Murad, I. Mahmud, III. Selim, II. Mahmud, Abdülaziz, V. Murad, IV. Mehmed Vahideddin çok önemli eserler ortaya koymuşlardır (Artaç, 2018: 45). Sultan Abdülaziz'in dört şarkı ve dört beste yapmış olmasına rağmen batılı anlamda ilk besteyi yapmış olması (Yiğit , 2019: 239) ve dünya çapında bir eser ortaya koyabilmiş olması dikkat çekicidir. Müteakiben, V. Murad'ın 500 bestesi ve IV. Mehmed Vahidettin'in yetmişin üzerinde beste yapmış olması Osmanlı Sarayı'nda sanata verilen önemi ortaya koymaktadır.

Tablo 1: Osmanlı Sarayı'na Bağlı veya Bağımsız olan Levanten ve Türk Besteciler (17-19. yy.)

Adı ve Soyadı	Menşei	Tarih	Albüm/Beste	Açıklama	Örün Sitesi
Ali Ufki Bey (Albert Wojciech Bobowski)	Polonya	1610-1677	Venezia Millenaria/ Marche Ottomane Nikriz Peşrev	Katalan müzisyen Jordi Savali tarafından seslendirilmektedir.	https://www.youtube.com/watch?v=Gy7cNLq0ySM
Dimitri Kantemiroğlu (Dimitrie Cantemir)	Rum	1673-1723	Alla Turca Kollektif / Hüseyinî Peşrev	Ebced notasını geliştirerek bulduğu sistemle Osmanlı saz eserlerini notaya dökmüştür.	https://www.youtube.com/watch?v=HWv6X6ezCZ4
Dikran Çuhacıyan	Ermeni	1837-1898	Hommage / Leblebici Horhor Opereti	İlk Türkçeye çevrilmiş operetleri bestelemiştir. Günümüzde Mikael Ayrapetyan, Şahan Arzruni gibi sanatçılar seslendirmektedir.	https://www.youtube.com/watch?v=WAA-XZHuEEk
Augusto Lombardi		1865-1904	-	Miralay Lombardi Bey, Osmanlı İmparatorluğu'nda kontbas icracısı olarak yer alan ikinci isimdir.	
Devlet Efendi (Cosmi Devlet)		1852-1898	-	Osmanlı Devleti tarafından mûsikî tahsili için yurtdışına gönderilen mûsikîşinaslardan birisi “Devlet Efendi” ismiyle bilinen Cosmi Devlet'tir. Callisto Guatelli'nin ardından Musika-i Hümâyun'un şefliğini yapmıştır (Feyzi, 2016: 58). Padişah II. Abdülhamid'e ithafen “Hamidiye” isimli bir Marş-Mazurka bestelemiştir.	https://www.youtube.com/watch?v=AzsaQkGX3_U

Tablo 2: Osmanlı Sarayı'na Bağlı veya Bağımsız olan Levanten ve Türk Besteciler (19-20. yy)

Adı ve Soyadı	Menşei	Tarih	Albüm/Beste	Açıklama	Örün Sitesi
İtalo Selvelli		1863-1918			
Hristaki Kiryazis (Hirsto Efendi)	Rum	? - 1914	Aynı Telden Ayrı Dilden (Gayrimüslim Besteciler/ Çalınma Bak Efedede Haydindi Efedede)	Müzikli oyun bestecisidir. Ahmed Mithat Efendi'nin "Zeybekler" adındaki eserini operet haline getirmiştir. Eserleri arasında bulunan "Çalınma bak efede", "Bıçak düşmez elinden", "Karşıyaka da İzmir'in gülü" gibi şarkıları bu operet için hazırlanmıştır. Günümüzde Murat Salim Tokaç olmak üzere çok sayıda sanatçı tarafından seslendirilmektedir.	https://www.youtube.com/watch?v=sZmZ1-oF_G0 https://www.youtube.com/watch?v=cC-75jqy_4
Macar Tefik (Alessandro Voltan)	Macar	1846-1941	İstanbul Kemeçesi/ Pembe Kız	Allessandro Voltan'ın Annesi Venedikli Kontes Allegri bir piyanisttir. Yakın dostları arasında Liszt, Wagner ve Kolbert'in olduğu bilinmektedir. İstanbul'daki Mızıkacı Hümayun subaylarından Kemancı Haydar Bey'in bestelediği ilk Türk opereti olarak tarihe geçen ve 1886 yılında Şehzadebaşı'nda sahnelenen "Pembe Kız"ın armonisini ve orkestrasyonunu yapmıştır.	https://www.youtube.com/watch?v=077Jb56dSyc
Flütçü Saffet Bey (Saffet Atabinen)		1858-1939	-	İlk Türk flüt virtüözü ve orkestra şefi olarak kabul görmektedir (Akca, 2021: 281).	-
Faik Bey (Francisco della Sudda)	İtalyan	1859-1940	-	Franz Liszt, Bartolomeo Berti Pisani, ve Frédéric François Chopin eserlerini yorumlamıştır.	https://www.pressreader.com/turkey/atlas-tarih/20210201/282849373659245
Seyfettin (Asal)		1901-1955	-	İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının çekirdeğini oluşturmuş, İstanbul Musiki Sanatkârlar Cemiyeti Orkestrası, Konservatuvar Büyük Orkestrası, Şehir Orkestrası'nı kurmuştur (Yedig, 2018).	https://www.hurriyet.com.tr/kitap-sanat/seyfettin-asalin-eserleri-olumunden-63-yil-sonra-ilk-kez-kaydedildi-40935661

Osmanlı Sarayında ve Askeri Müzik Kurumlarında Batı Müziği

Divan-ı Lugat-it Türk'te, askeri müzik toplulukları "Tuğ" kelimesi ile ifade edilmektedir (Kâşgarlı Mahmud, 2018: 200). Buradan Türk Devletlerinin 1070 yılı öncesinde de bir askeri çalgı topluluğuna sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu kelime, Selçuklu döneminde "Tabılhane", Osmanlı döneminde ise "Mehterhane" olarak dönüşmüştür (Erdoğan, 2017: 20). "Tuğ" aslında tepesine at kuyruğu bağlanmış, ucuna altın yaldızlı top geçirilmiş, mızrak türünden bir alâmet olarak hükümler ve bağımsızlık anlamı yüklenmiş, bayrak, sancak, âlem gibi askerî ve siyasî bir güç ve yetki işareti olarak kullanılmıştır (Çoruhlu, 2012: 330). Mehter Takımı tarihsel süreçte tüm dünyaya nam salmış, düşmana korku, dosta güven telkin etmiştir. Bununla birlikte, Osmanlı İmparatorluğu'nun teknolojiye ayak uyduramaması beraberinde ıslahat hareketlerini getirmiş ve II. Mahmut zamanında bu ıslahat hareketlerinden Yeniçeri Ocağı da nasibini alarak Asakir-i Mansure-i Muhammediye adlı bir yapıya dönüştürülmüş ve Mehter Takımı'nın batı tarzı bir Bando'ya evrilmesi kararı alınmıştır. Maksudı temin için, İtalyan Guiseppe Donizetti 1826'da İstanbul'a davet edilerek, askeri bandonun kurulması sağlanmış ve zaman içerisinde Mızıkâ-i Hümayun teşkil edilmiştir. Saray ve Ordu'ya batı müziğinin yerleşmesiyle toplumsal hayata da batı müziğinin sirayet etmesi, opera ve tiyatronun da gelişmesine yol açmıştır. Opera ve tiyatronun etkisiyle, cafe'ler, klüpler açılmış, müzik piyasası oluşmuş, müzisyenler, müzik mağazaları adeta bir müzik sektörü oluşturmuştur. Müzik eğitimi almak isteyenlerin sayısında artış yaşanması Dârülbedâyi ve Darül-Elhan'ın açılmasını beraberinde getirmiştir. Müziğin en önemli işlevi, insanları rafine hale getirmek ve medenileşme süreçlerini hızlandırmaktır. Medeni kelimesinin Medine'den gelmektedir. Şehirli, yerleşik olmak anlamındadır. Medeni hayatın icap ettirdiği yaşam tarzının en önemli arka planı ise müziktir. Piyanonun yaygınlaşması, birkaç kuşak sonra V. Murad'ın yüzlerce beste yapmasına vesile olmuştur. Her bahar cenge çıkmayı düşünen bir anlayış yerini yerleşik olmaya, bulunduğu yeri imar etmeye yönelmiş ve evvela kendini imar etme gayreti vücut bulmuştur. Mamafih, tarih boyunca kurulan Türk Devletlerinin yerleşik olmaya karar verdiklerinde savaşma yeteneklerinin azaldığı ve baskına uğradığı da acı bir gerçektir. Bahse konu yenilgiler en nihayetinde Osmanlı İmparatorluğunda uzun soluklu bir yerleşik düzenin tesisine tecrübe katmış, izlene cihan-ı şümül siyaset dünyanın en güçlü imparatorluklarından bir olmasını sağlamış ancak yine de sürdürülemeyen çağdaş yaşama ayak uydurma süreci nedeniyle dağılmak zorunda kalmıştır. Aslına bakılırsa, kılıç keskin, kalem kuvvetlidir. Bununla birlikte, çağdaş edebiyat, şiir, müzik gibi sanat dallarının toplumun her kesiminde yaygınlaşmaması, estetik anlayışın gelişmemesi, özgünlüğün korunamaması yapısal bozuklukların giderilebilmesi için yabancı profesyonellerin davet edilmesine neden olmuş ve onlarda profesyonel bir şekilde planlı olarak adım adım bir imparatorluğun geri kalmasına neden olmuşlardır. Yeni dünya düzenine ayak uydurabilmek için özgün fikir üretemeyen toplumlar, problem çözümlerini ithal fikirlere dayandırdıklarında, düşünmeyi bırakır ve kolaycılığın uyuşturduğu bir yıkım sürecine girerler.

Dünyaya korku salan bir Mehter Takımının;

- Zaman içerisinde demode olması,
- 3000 yılı aşkın Ordu düzeni yerine Prusya tarzı bir düzene geçilmesi,
- İtalyan batonu ile askerlerimize horse attırılması (belirli bir düzen içinde yürütülmesi),
- Sömürge ülkelerin askerlerine giydirilen kırmızı şeritli pantolonların Kara Askerlerine giydirilmesi,
- Bahriye Askerlerinin şeritli pantolonları reddederek özünü koruma gayretleri,

anılan dönemde görülemeyen hazin çöküşü gizleyen cilalı bir görüntü sergilemektedir. Osmanlı Sarayında ve Orduda batı müziğinin gelişmesinin ana nedeni, sermayeyi elinde bulunduran yabancıların saraya yakın olmasından kaynaklanmaktadır. Yeniçerilerin devşirme olması, Padişah eşlerinin yabancı olması, kısaca Osmanlı İmparatorluğu'ndaki münevverlerin daha ziyade Rum, Ermeni ve Yahudi vatandaşların arasında olması batı menşeli müziğin önce saraydan başlamasına zemin hazırlamıştır. Müzik yeteneklerinden, Duraklama dönemindeki Padişahların yetersiz olmadığı, iyi eğitilmiş oldukları anlaşılmaktadır. Dünyadaki gelişmelere de uzak değillerdir. Ancak, gerilemenin durdurulamaması neredeyse her alanda, her köşede yabancıların kontrolü ele geçirmesine bağlanmalıdır. Tüm bu süreçlerde müzik çok önemli bir işlev üstlenmektedir. Müzikle iletişim kurmak çok sempatik bir yaklaşımdır. Bu nedenle başta Saray olmak üzere her kesimin içerisine kolaylıkla nüfuz edebilmek mümkün olmaktadır. Padişahların kültür sanat ve teknolojiyle yakından ilgilenmesi nedeniyle sefaretler aracılığıyla batı medeniyeti hakkında bilgi edinmeleri karşı istihbarat açısından da bir boşluk yaratmıştır. Saraya nüfuz etmenin en pratik yolu ise Konsolosların eşleri veya kızlarının saraydaki Sultan eşleri veya çocuklarıyla müzik sayesinde kurulan yakın ilişkilere dir. Giuseppe Donizetti her ne kadar askeri bandoyu kurmakla görevlendirilmiş ise de şehzadeligi sırasında Sultan Abdülmecit'e de müzik dersleri vermektan geri kalmamıştır (Aracı, 2002:50). Gelecekte Padişah olacak birisine daha çocuk yaşlarda müzik dersi vererek sempatisini kazanmak İtalyan diplomasisi açısından zekice bir yaklaşımdır. Zira bu sempatik yaklaşımların meyveleri daha sonraları batı ülkelerine tanınan ticari imtiyazlarda ortaya çıkmaktadır. Sultan Abdülmecit'in batılı anlamda ilk müzik eğitimini alması ve piyano çalması daha sonraları Muzıka-i Humayun'un kurulmasına giden sürecin başlangıcı olmuştur (Güdek&Kılıç, 2016:90). Sarayda padişah zevcelerinin de isteğiyle, daha sonraları cariyelere ve hizmetkarlara kadar müzik eğitimi yayılmış ve en sonunda Harem-i Hümayun kurulmuştur. Sultan Vahideddin'in böyle bir müzik ortamda doğmuş olması ondaki müzik yeteneğini izah etmeyi kolaylaştırmaktadır. Donizetti Paşa'nın yanı sıra Osmanlı Sarayı'nda ve İstanbul'da çok sayıda Levanten müzisyen bulunmakta ve bunlardan bazıları Paşa rütbesine kadar yükselmekte ve Muzıka-i Humayun'un başına geçmekteydiler. Bunlardan bir tanesi Guatelli Paşa'dır (Yöre, 2008, 413). Levantenler (İtalyan Fransız, Alman ve İspanyol), garp (batı) musikisinin ve Türk Sanat Müziği'nin yani ince musikinin kurumsallaşmasında öncü rol oynamışlardır. 1827 ve 1828 yıllarında iki yıllığına Fransız Manguel'in müzik eğitimcisi olarak Osmanlı

Sarayına alınması başarısızlıkla sonuçlanınca askeri bando konusunda uzmanlığı bilinen İtalyan Guiseppe Ambrogio Donizetti daha önce Fransız Ordusu'nda Napoleon Bonaparte'ın emrinde çalışmış ve 1813 yılında Elbe Taburu Bandosu'nda görev almıştır. Guiseppe Donizetti çocukluğunda İtalya'da açılan "Lezioni Caritatevoli di Musica" adlı müzik okuluna yaşı büyük olduğu için yazılamamış ancak kader onu Fransız Ordusu'nda yeniden müzikle buluşturmuştur. Müteakiben İtalya'ya geri dönen Guiseppe Donizetti "Reggimento Provinciale di Casale" alayının muzika direktörü olmak için Sardunya Ordusu'na katılmıştır (Yöre, 2008, 425). Her ne kadar Lezioni Caritatevoli di Musica okuluna yazılamadığı için kardeşi Gaetano Donizetti kadar ünlü bir opera bestekarı olamasa da Guiseppe'nin askeri bando tecrübesi onu daha sonraları Osmanlı İmparatorluğu'nda Muzika-i Humayun'un kurucusu olma sıfatı verecek ve Paşalık mertebesine yükseltecektir. Muzika-i Humayun aynı zamanda bir konservatuar niteliğinde bir okuldur. Böylece ilk opera ve orkestra müteşekkil olmuştur. Osmanlı İmparatorluğunun Piyamonte ve Sardunya Krallığından resmi talebine istinaden İtalya Dışişleri Bakanlığı tarafından Guiseppe Donizetti'nin tavsiye edilmesi bir yandan Donizetti'nin liyakatini tescil ederken, diğer yandan önemli bir diplomatik bağ kurulmasına da aracılık etmiştir. Böylece Donizetti, Osmanlı İmparatorluğu Genel Müzik Eğitmeni (Istruttore Generale Dele Musiche Imperiali Ottomane) olarak atanmıştır. Bugünkü Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının temelini oluşturan Muzika-yı Hümayun'un; bando, orkestra, fasıl takımı ve müezzinan gibi bölümlere ek olarak opera, operet, tiyatro, ortaoyunu, cambaz, karagöz-hokkabaz-kukla gibi yan bölümlerden oluşmaktaydı (Akdeniz, 2017: 66). Muzika-yı Humayun bir süre sonra, musiki ile ilişkisi olan Mevlevi cemaatleri gibi yapılarla da temas kurmayı başarmıştır. Görüldüğü gibi müzik sınır tanımamakta ve tüm kalın duvarları aşabilen siyasi bir araç olarak da gücünü göstermektedir. Askeri bir ruh oluşturmak veya milli bir ruh oluşturmak için marşlar çok önemli bir işlev görmektedir. Marşların benimsenmesi için ilk marşlar Padişahlara atfedilmiş ve Cumhuriyet dönemine kadar yaygınlaşarak en nihayetinde İstiklal Marşı'na varan bir gelişim göstermiştir. 1900'lü yılların başında tüm dünyada İmparatorlukların dağılma sürecine girmesi, milli uyanışların başlaması, devletlerin inşa edilmesi ve milletlerin oluşturulması sürecinde müzik önemli bir işlev görmüştür. II. Mahmut'un ıslahatlarıyla birlikte ilk olarak Mahmudiye Marşının resmi devlet marşı olarak ortaya çıkması dikkat çekicidir (Fikriyat, 2021). Mehter Marşlarının yanında oldukça sönük bir bestesi olduğu aşikardır. Türk Devletlerinin veya Türk Ordusu'nun ruhundan oldukça uzaktır. Mehter Takımının "Hücum Marşı" dinlendiğinde (MSB, 2024) düşmana saldırdığı korku yanında, bu naif, yüksek sanat değeri olan batı menşeli Mahmudiye Marşının melodisi Türk Ordusu'nun savaş kabiliyetinin nereden nereye gerilediğini ifade etmesi açısından önemli bir göstergedir. Bununla birlikte genetik kodlar silinemeyeceğinden güçlü bir devlet kurulduğunda oluşturulan güçlü ordularda operasyon öncesi personel savaşa hazırlanırken savaştı ruhunu uyandıran marşlar veya müzikler çalındığında yeniden fabrika ayarlarına dönüldüğü gözlenmektedir. Bu anlamda batılılaşma ve çağdaşlaşma sürecinde bilinçli veya bilinçsiz olarak bir ordunun yapısını zayıflatabilecek girişimler dönemselsel olarak başarılı olsa da uzun vadede genetik kodların

yeniden canlandırılması mümkün olacaktır. Bu nedenle Anadolu'nun üç telli sazı daima çok sesli müzik karşısında bölgesel üstünlüğünü muhafaza edecektir. Tabii ki her şey savaşa hazırlık değildir. Sanat bir ülkenin bekasını koruyacak, insan kalitesini artıracak en önemli unsurlardan bir tanesidir. İsveç tarafından Mahmudiye Marşı'nın 1839-1927 yılları arasında milli marş olarak kabul edilmesi de ilginç bir ayrıntıdır (Kutlay, 2023: 337-364). Donizetti Paşa, Abdülmecid'in tahta geçmesini müteakiben 1839 yılında "Mecidiye Marşı"nı bestelemiş ve bu tarihten sonra devletin resmi marşı Mecidiye Marşı olmuştur. Mahmudiye Marşı'na göre daha ileri seviyede ve Türk ruhuna uygun bestelendiği anlaşılmaktadır (Kılıç, 2019). Donizetti Paşa'nın 1856 yılında ölümünden sonra yerine İtalyan Callisto Guatelli atanmıştır. Bu görevi iki yıl kadar yapabilmiş d'Arando Paşa ile anlaşamadığı için saray bandosunun başına geçmiştir. Abdülmecid devrinde "Arie Nazionali e Canti popolari Orientali antichi e moderni" başlıklı İtalyanca şarkı kitabı yayımlamıştır (Kutlay-Baydar, 283-293). Sultan Abdülmecid'in cuma selamlığına çıktığı güzergâh üzerinde kurulan orkestralar cuma namazına giden padişahı selamlar ve İstanbul ahalisine Rossini'nin Wilhelm Tell'inden parçalar çalmışlardır.

Callisto Guatelli 1868 yılında Sultan Abdülaziz döneminde yeniden Müzik-i Humayun'un komutasını almıştır. Akabinde, Aziziye Marşını bestelemiştir. Sultan Abdülaziz'in inşa ettirdiği Modern Donanma göz önüne alındığında Aziziye Marşı'nın tınıları hayallerde devasa bir Donanma'nın denizlerin hâkimi olduğunu gösterir bir heybette olduğu algısını düşündürmektedir. Callisto Guatelli'nin Osmaniye Marşı ve Osmanlı Sergisi Marşı da kayda değer eserleri arasındadır (Durmuş, 2021: 2633-2658). Sultan Abdülaziz'in gayreti, İngiltere ve Fransa'nın teknoloji transferi sayesinde 20 zırhlı, 7 korvet ve 43 nakliye gemisi Osmanlı tersanelerinde inşa edilerek dünyanın en büyük üçüncü Donanmasına sahip olunmuştur (Gök, 2007:7). Stratejik hedef planının doğru tayin edilememesi, boy göstermek adına büyük borçlanmalara gidilmesi, Mühendishâne-i Bahrî-i Hümayun'un nitelikli denizci yetiştirmesine karşın misyon ve vizyonun doğru tayin edilememesi niceliksel olarak büyük bir Donanmayı yüksek niteliğe ulaştıramadığından arzu edilen stratejik başarılar elde edilememiş ve askeri hedefler ele geçirilememiştir. Tanzimat döneminde Osmanlı Donanmasında büyük değişimler olmuştur. Kalyondan zırhlıya geçiş, uskur pervanenin kullanılması, buharlı nakliye gemilerinin envantere girmesi sonrasında modern Osmanlı Donanmanın Girit Ablukasında, Kızıldeniz'in Hakimiyetinde ve Rusya ile deniz savaşında sınanması sonucunda arzu edilen alan hakimiyetini tesis edemeyeceği anlaşılmıştır (Panzac, 2018: 317-363). İngiltere'nin, Fransa'nın ve İtalya'nın bir kısım ticari imtiyazlar elde etmek, duraklayan ve çöküş aşamasında olan Osmanlı İmparatorluğu'nun kontrolünü ele almak, Akdeniz'de deniz hakimiyetini sağlamak için Osmanlı Donanmasının belirli bir standardın üzerine çıkmasını önlemek, geciktirmek maksadıyla yürütülen yumuşak güç faaliyetleri içerisinde en önemli diplomatik etkiyi tesis etmek üzere müziğin bir araç olarak kullanılmasının en güzel örnekleri bir proje olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun üzerinde denenmiş olduğu görülmektedir. Tepe yöneticilerinin modern hayata ayak uydurması için gerekli eğitim altyapısının oluşturularak düşünce sisteminin hazırlanması bir yandan Batı ile ilişkilerin gelişmesine neden olmuş, diğer yandan teknoloji ithalinin

zorunluluğu anlaşılmış, ancak iplerin batının kontrolüne geçmesini de önleyememiştir. Sultan Abdülaziz sonrası Sultan V. Murad tahta geçmiş ve batı müziği ile en çok ilgilenen padişah olmuştur. Günümüze kadar üç albüm ulaşabilmiştir. Bu albümlerde bulunan toplam 518 eserin 488'i bizzat Sultan V. Murad'a aittir. Diğerleri ise Fehime Sultan, Hatice Sultan ve kalfalara aittir. Bununla birlikte V. Murad'ın sarayda bulunan hemen hemen tüm ailesi müzikle ilgilenmiştir (Alemdar, 2011: 22). Sultan II. Abdülhamid de batı müziği ve operaya en fazla ilgi duyan padişahlar arasındadır. Benzer şekilde Sultan Reşad, Sultan Vahidettin ve Sultan Abdülaziz'in oğlu II. Abdülmecit'in yoğun olarak batı müziği ile uğraştığı ve her yeni kuşağın ürettiği bestelerin niteliğinin oldukça üst seviyede olduğu görülmektedir.

Özetle Osmanlı Sarayının;

- Batıya fikirsel olarak daima açık olduğu,
- Batı ile yoğun diplomatik temasları olduğu teknolojiye tam olarak ayak uydurulamadığı,
- Finans açısından kaynakların doğru kullanılmadığı,
- Geniş bir coğrafyadaki ayrılıkçı hareketleri kültürel olarak yönetemediği,
- İç güvenliği sağlayamadığı,
- Yabancı danışmanların hatalı yönlendirmeleri ile geri dönüşü olmayan stratejik kararlar aldıkları,
- Kontrol edilemeyen parçalanış karşısında çaresiz kaldıkları,

görülmektedir. Halkın müziği ile Sarayın müziği, Halkın dili ile Sarayın dili, Halkın kültürü ile Sarayın kültürü arasındaki fark arttıkça doktrin birliği oluşmadığından ve Türk olmayan unsurların kültürleri Türk medeniyeti içerisinde eritilemediğinden milliyetçilik hareketlerinin baş göstermesiyle çözülme çok hızlı gerçekleşmiştir. Zira Sultan Vahidettin ve ailesi kendini batıya yakın hissettiğinden İngiliz zırhlısı ile ülkeyi terk ederek hayatının geri kalan kısmını ait olduğu kültüre yakın coğrafyalarda geçirmeyi tercih etmiştir.

Sonuç

Müzik evrensel olduğu kadar, insanların tüm duygularını harekete geçirecek bir silahtır. Egemenliğin müziği İstiklal Marşıdır, savaş öncesi askerin ruhunu hazırlayan kahramanlık türküleridir, devrimlerin kışkırtıcı şarkıları vardır, yenilgilerin, ölümlerin, felaketlerin ağıtları vardır. Yeniden hayata tutunmanın, sevincin, aşkın, sevdanın türküleridir. Bunlar batı müziği gibi rafine olmuş ve çok sesli bir orkestrada medeni bir insanın ruhunu en naif hale getirecek bir platformda da olabilir, ya da dağ başında üç telli bir sazı çalan ozanın etrafında efkarlanan insanların ruh bulduğu mahiyette de olabilir. Anadolu coğrafyası, binlerce yılın yüzlerce Halklarının duygularını harmanlamış, zengin bir tarihin tarifi olmayan güzellikte, çok sayıda farklı enstrümanlarla çalınan şarkıları, türkülerini ve besteleriyle hiçbir medeniyetin potasında eritemeyeceği derin bir kültür ağına sahiptir. Böylesi coğrafyalarda mono-kültürlerin yaşama şansı yoktur. Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti bu nedenle mozaik olarak değil

homojen olarak tasarlanmış ve kadim kültürler Türk Medeniyetini oluşturmuştur. İşte bu toprakların müziği o nedenle sadece klasik batı müziği olamayacağı gibi arabeskte olamayacak veya birbirinden kopuk kardeş türküler de olamayacaktır. Bu toprakların müziği bunların tamamını içine alan her dizekte yüzlerce Halkın oluşturduğu onlarca medeniyetin ruhunu sergileyecek kompozit yapıda zenginliğini koruyabilecektir. Anadolu'nun hoşgörü ve sevgi anlayışı önce bu coğrafyada yaşayan insanların duygularını değiştirecek ve daha sonra tüm dünyaya kelebek etkisi yapacaktır. Bu nedenle, dünya standartlarının üzerinde bir müzik ekolü yaratılmalı ve Anadolu'nun ruhu tüm dünyaya yayılmalıdır. Bahse konu kültür zenginliği yaratılmadıkça, kültür emperyalizmine maruz kalınarak ayrışmanın hızlanması önlenemeyecek ve çözülme kaçınılmaz olacaktır. Sonuç olarak, kılıç, kalem ve baton diplomasinin çok önemli araçlardır. Türkiye Cumhuriyeti kılıç ve kalemin yanı sıra, batonu da diplomatik bir araç olarak politikalarına dahil etmelidir.

Kaynakça

- Akansel İ. (2011) "*Osmanlı Dönemindeki Batı Tipi Sanat Dallarının Osmanlı Modernleşmesine Etkisinin Yapısalcı Bir Bakışla Değerlendirilmesi*", Atatürk İletişim Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, syf.159, ISSN:2146-1538
- Akca B.S., (2021) "*Osmanlı Dönemi Batılılaşma Sürecinde İki Önemli Flütçü: Giuseppe Donizetti ve Mustafa Saffet Atabinen*", Turkish Studies - Social, 16(1), syf. 281, <https://dx.doi.org/10.47356/TurkishStudies.48948>
- Akdeniz H.B. (2017) "*Batı Müziğinin Osmanlı/Türk Temsilcileri*", Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi (OMAD), Cilt 4, Sayı 10, ss. 63, 66, ISSN 2148-5704, DOI Number: 10.17822/omad.2017.72
- Alemdar S. (2011) "*XIX. Yüzyıldan İtibaren Osmanlı Devleti'nde Batı Müziğinin Benimsenmesi ve Toplumsal Sonuçları*", İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, syf.22
- Aracı E. (2002) "Giuseppe Donizetti at the Ottoman Court: A Levantine Life", The Musical Times Publications Ltd, Vol. 143, No. 1880, pp. 50
- Artaç A. (2018) "*Sultan Abdülaziz'in Klasik Batı Müziğine Bakışının Valse Davet Adlı Bestesi Üzerinden Değerlendirilmesi*", İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, syf.45
- Aziziye Marşı, <https://www.youtube.com/watch?v=5KgNOrelz9A> (11.07.2021 tarihinde alındı.)
- Bayraktar, R. (2022). "Kuman-Kıpçakların/Atabeklerin Dini-Mezhepsel Kimliğinin Şekillenmesi". Hars Akademi, 5 (1), 121-148.
- Brotton J., (2016) "*The Sultan and The Queen*", New York, Penguin, pg. 44, ISBN 9780698191631 (ebook)
- Çoruhlu T. (2012) "*Tuğ*", TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt 21, Syf.330, <https://islamansiklopedisi.org.tr/tug>, (10.07.21 tarihinde alındı.)
- Durmuş S.U. (2021) "*Giriftzen Asım Bey'e ait Hicaz ve Ethem Bey'e ait Uşşak eserlerin, Callisto Guatelli tarafından yapılan armonizasyonlarının analizi; müzik tarihi ve müzik teorisi kapsamında değerlendirilmesi*" Rast Müzikoloji Dergisi, Vol.9 No.1, syf. 2633-2658
- Dünya Bizim, "*Osmanlı'da Opera Sanatı*", <https://www.dunyabizim.com/mercek-alti/osmanlida-opera-sanati-h33472.html> (09.07.21 tarihinde alınmıştır)
- Erdoğan S., (2017) "*Tarihsel Süreç İçerisinde Bando ve Orkestralarda Klarnetin Yeri ve Önemi*", Hacettepe Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, syf.20
- Fetvacı E., (2013) "*Picturing History at the Ottoman Court*", Indiana University Press, pp. 43–46.

Feyzi A., (2016) "*Türk Müzik Kültüründe Bir Patronaj Aracının Kökeni Üzerine İnceleme: Musıkî Tahsili İçin Avrupa'ya Öğrenci Gönderme*", Medeniyet Sanat, İMÜ Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt:2, Sayı:2, s.58, ISSN 2148-8355.

Fikriyat (2021) "Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk resmi marşı: Mahmudiye", <https://www.fikriyat.com/webtv/muzik/osmanli-impatorlugunun-ilk-resmi-marsi-mahmudiye> (25.01.2024 tarihinde alınmıştır)

Göher F.M. (2007) "*Müziğin Toplumsal İşlevi Müzik, Siyaset, Din ve Ekonomi*", Müzik Kültürü ve Eğitimi Dergisi, Cilt 2, syf.303

Güven, U. Z. ve Ergur, A. (2014) Dünyada ve Türkiye'de müzik sosyolojisinin yeri ve gelişimi, Sosyoloji Dergisi, 3. Dizi, 29. Sayı, 2014/2, s.1-19

Gök N. (2007) "*Donanma Cemiyetinin Anadolu'da Örgütlenmesi*", (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, s.7

Güdek B., Kılıç A. (2016) "Muzika-ı Hümayun'dan Günümüze Klasik Batı Müziğinin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi". The Journal of Academic Social Science Studies, Number: 47, p. 90.

Kâşgarlı Mahmud (2018) "Divan-ı Lugat-it Türk: Tuğ; hakan yanında çalınan kös ve davul, nöbet davulu; bayrak, sancak, herhangi bir nesnenin tıkacı, kapağı; su bendi, büvet, germeç", Syf.200, <https://drive.google.com/file/d/1Pm-awJ-9c254UUePbzxD4LQchUWnXDxA/view> , (10.07.21 tarihinde alındı), <https://tr.uygur.com/divanu-lugatit-turk/#more-423> (25.01.24 tarihinde alındı)

Kılıç, K. (2019). 19.Yüzyılda Osmanlıda Müzik Olgusu ve Dönemin Yenilikçi Padişahları, İnönü University International Journal of Social Sciences & İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, (INIJOSS), 8(2), 551-570.

Kutlay E. (2023) "From Imperialism to Nationalism: Ottoman-Swedish Musical Relations." Art-Sanat, Vol.19, pg.337–364. <https://doi.org/10.26650/artsanat.2023.19.1113612>

Kutlay-Baydar E., (2010) "*Osmanlıda Görevli İki İtalyan Müzisyen: Giuseppe Donizetti ve Callisto Guatelli*", Zeitschrift für die Welt der Türken (ZfWT), Vol. 2, No. 1, pg.283-293

Mahmudiye Marşı: <https://www.youtube.com/watch?v=l0H5uS7Ns0U> (11.07.2021 tarihinde alındı)

Mahmudiye Marşı'nın İsveç Milli Marşına (Skånska Dragonregementets Marsch) Dönüşmesi (1626-1927) <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=UXeQ4SGnBII> (26.01.2024 tarihinde alınmıştır)

Mecidiye Marşı, <https://www.youtube.com/watch?v=eKqvxHz3Lrs> (11.07.2021 tarihinde alındı)

MSB (2024) "Osmanlı Mehteran Takımı Hücum Marşı", Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, <https://askerimuze.msb.gov.tr/SANALGEZI/30-agustos-zafer-salonu.html> (11.07.2021 tarihinde alınmıştır)

Osmaniye Marşı, <https://www.youtube.com/watch?v=Brj5Meihr0A> (11.07.2021 tarihinde alındı)

Osmanlı Sergisi Marşı, <https://www.youtube.com/watch?v=26oQpCSXsug> (11.07.2021 tarihinde alındı)

Özer, A. (2017) "*Althusser'in Devletin İdeolojik Aygıtları Işığında Cumhuriyet Dönemi Devlet ve Sahne Sanatları Eleştirisi*" Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi Cilt: 10 Sayı: 52, syf.572

Özhancı, E. (2010) "*Türkiye'de Opera, Bale ve Devlet Opera ve Balesi'nin Evrimselliği*" Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi (23), 197-203.

Panzac D., (2018) "*Osmanlı Donanması (1572-1923)*", Türkiye İş Bankası Yayınları, syf. 317-363

Paradox Interactive & Andreas Waldetoft, (2013) "*Battle of Lepanto*", Europa Universalis IV (Original Game Soundtrack), track 2, https://www.amazon.com/gp/product/B07RQM5KRN/ref=dm_ws_sp_ps_dp (11.07.2021 tarihinde alındı)

Shiono N., (2020) "*The Battle of Lepanto*", Kodansha USA Publishing, New York, pg. 50, Ebook ISBN 9781949980967

Toprak M., (2004) "*İzmir İktisat Kongresi: Bir Gelecek Perspektifi*", İktisat İşletme ve Finans, Cilt 19, Syf.120, DOI: 10.3848/iif.2004.214.5644

Tournefort J.P., (2014) "*Description of the Strait of the Dardanelles, of the Cities of Gallipoli and Constantinople*", in J. Ozell (Trans.), "*A Voyage into the Levant: Perform'd by Command of the Late French King*", Cambridge University Press, pg. 352, doi:10.1017/CBO9781107519015.014

Yiğit İ. (2009) "*Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Dönemi Musiki Yargısı*", Etnomüzikoloji Dergisi, Yıl 2, Sayı 2, syf. 239

Yedig, S. (2018), "*Seyfettin Asal'ın eserleri ölümünden 63 yıl sonra ilk kez kaydedildi*", Hürriyet Gazetesi, <https://www.hurriyet.com.tr/kitap-sanat/seyfettin-asalin-eserleri-olumunden-63-yil-sonra-ilk-kez-kaydedildi-40935661> (25.01.2024 tarihinde alındı)

Yöre S. (2008) "*Osmanlı/Türk Müzik Kültüründe Levanten Müzikçiler*", Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, syf.413, 425